

Opetus- ja kulttuuriministeriölle
Helsingin yliopistolle

ASIA: LAUSUNTO SOSIAALITYÖN KOULUTUSVASTUUN LAAJENTAMISESTA

**Viite: Åbo Akademin esitys uudeksi koulutusvastuuksi ja Keskustelutilaisuus yliopis-
tojen koulutusvastuuesityksistä 30.9. Helsingissä**

Åbo Akademi on tehnyt opetus- ja kulttuuriministeriölle esityksen uudeksi koulutusvastuuksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö järjestää yliopistojen koulutusvastuuesityksistä perjantaina 30.9. keskustelutilaisuuden, jossa käsitellään sosiaalityön ruotsinkielisen koulutuksen käynnistämistä Åbo Akademiassa.

Korkeakoulun tekemän esityksen mukaan tarkoituksena olisi käynnistää sosiaalityön koulutus syksystä 2018 alkaen Vaasassa. Sisäänottomäärä olisi 15 opiskelijaa. Tarkoituksena on vastata ruotsinkielisten sosiaalityöntekijöiden tarpeeseen erityisesti Pohjanmaalla. Åbo Akademin tarkoituksena on järjestämällä monitieteistä opetusta kouluttaa sosiaalityöntekijöitä, joilla on vahvaa osaamista lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn. Vastaavan esityksen korkeakoulu on tehnyt edellisen kerran vuonna 2013.

Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet esittää lausuntonaan seuraavaa:

Sosiaalityön koulutus ja tutkimus yliopistoissa

Sosiaalityön yliopistokoulutusta järjestetään kuudessa yliopistossa: Helsingin, Itä-Suomen, Jyväskylän, Lapin, Tampereen ja Turun yliopistoissa. Helsingin yliopistolla on valtakunnallinen vastuu ruotsinkielisestä sosiaalityön koulutuksesta, joka toteutetaan Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa ja Svenska social- och kommunalhögskolanissa. Sosiaalityön koulutusta koskevasta koulutusvastuusta on säädetty opetusministeriön asetuksessa yliopistojen koulutusvastuun täsmentämisestä ja erikoistumiskoulutuksista (568/2005). Säädös määrittelee sosiaalityön koulutuksen kuudessa yliopistossa järjestettäväksi koulutukseksi.

Sosiaalityön koulutus yliopistoissa muodostuu yhteiskunta- tai valtiotieteiden kandidaatin ja maisterin tutkinnoista, joiden laajuus on yhteensä 300 opintopistettä. Sosiaalityön koulutuksen suoritus aika on noin viisi vuotta. Kandidaatin tutkinnoissa sosiaalityön opintojen osuus on 80–90 opintopistettä ja maisterin tutkinto (120 op) on pääasiassa sosiaalityön pääaineopintoja. Yliopistoverkoston pitkäjänteisen ja tiiviin yhteistyön johdosta sosiaalityön koulutus on rakenteellisesti ja sisällöllisesti varsin yhdenmukaista. Sosiaalityön koulutuksen tehtävänä on antaa valmiuksia sosiaalityön asiakastyöhön, yhteiskunnalliseen muutostyöhön ja sosiaalialan laaja-alaisiin asiantuntijatehtäviin. Sosiaalityön koulutukseen sisältyy lakisääteisesti käytännönopetusta (Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista 794/2004, 15 §), jota on sosiaalityön yliopistojen keskinäiseen sopimukseen perustuen sekä kandidaatin että maisterin tutkinnoissa, yhteensä vähintään 30 opintopistettä. Sosiaalityössä voi jatkotutkintoina suorittaa yhteiskunta- tai valtiotieteiden lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot.

Sosiaalihuollon ammattihenkilölain (817/2015) mukaan vaatimuksena sosiaalityöntekijän tehtäviin on ylempi korkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu pääaineopinnot tai pääainetta vastaavat yliopistolliset opinnot sosiaalityössä.

Akateemiseksi oppiaineeksi sosiaalityö itsenäistyi yli 20 vuotta sitten. Sosiaalityön opetuksesta ja tutkimuksesta vastaavat nykyisin pitkälti sosiaalityössä tieteellisesti pätevöityneet opettajat ja tutkijat. Sosiaalityön tieteenalalla on kehittynyt oma aktiivinen tiedeyhteisönsä muun muassa valtakunnallisen tohtorikoulutuksen, tutkimuksen seuran ja kansainvälistymisen muodossa. Tieteenalan kehitystä on tukenut merkittäväällä tavalla Valtakunnallisen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnetin perustaminen vuonna 1999.

Ruotsinkielinen sosiaalityön koulutus Pohjanmaalla

Ruotsinkielisen korkeakouluopetuksen linjaamista varten on perustettu neuvottelukunta, jonka tehtävänä on tehdä aloitteita ja antaa lausuntoja asioista, joilla on olennaista merkitystä ruotsinkieliselle opetukselle. Neuvottelukunnan tulee erityisesti seurata ruotsinkielisen korkeakouluopetuksen tarvetta ottaen huomioon koulutuksen kysyntä, työmarkkinoiden vaatimukset ja alueelliset tarpeet. Åbo Akademin esitystä ei ole käsitelty neuvottelukunnan kokouksessa syksyn 2016 aikana lainkaan.

Helsingin yliopisto ja SSKH ovat järjestäneet Vaasassa ruotsinkielisiä sosiaalityön opintoja vuodesta 2006. Keivään 2017 aikana on valmistumassa noin 18–20 kandidaattia. Syksyllä 2017 käynnistetään maisteriopinnot Vaasassa osana SSKH:n ja valtiotieteellisen tiedekunnan yhteistä maisteriohjelmia. Opetuskieli on ruotsi. Vaasan kaupunki on myöntänyt osarahoitusta maisteriohjelmalle kolmeksi vuodeksi, jonka lisäksi SSKH käyttää kohdennettuja strategisia resursseja ohjelman toteuttamiseksi. Koulutus toteutetaan Helsingin, Jyväskylän ja Vaasan yliopistojen sekä Vaasan kaupungin yhteisin voimin, ja tarkoitus on aikaisempien vuosien tavoin tehdä yhteistyötä myös Åbo Akademin kanssa.

Helsingin yliopisto on tehnyt pitkäjänteistä yhteistyötä sosiaalityön koulutuksen kehittämiseksi yhteistyössä Vaasan kaupungin ja Jyväskylän yliopiston kanssa. Vuonna 2011 perustettiin yhteistyöryhmä sosiaalityön koulutuksen kehittämiseksi, johon kutsuttiin mukaan myös Åbo Akademin edustaja. Työryhmän lähtökohtana oli Vaasassa tapahtuvan suomen- ja ruotsinkielisen sosiaalityön opetuksen jatkuvuuden turvaaminen. Pätevien sosiaalityöntekijöiden riittävyys on parantunut huomattavasti Pohjanmaalla, ja esimerkiksi Vaasassa kaikki sosiaalityöntekijät ovat päteviä.

Koko maassa vallitsee edelleen pulaa sosiaalityöntekijöistä. OKM onkin myöntänyt lisärahoitusta tilanteen korjaamiseksi kolmena peräkkäisenä vuotena. Myös saatuja lisärahoituksia on kohdennettu ruotsinkieliseen sosiaalityön koulutukseen. Nämä panostukset tulevat huomattavasti helpottamaan pulaa sosiaalityöntekijöistä.

Sosnetin kanta Åbo Akademin esitykseen

Sosiaalityön koulutuksen lisäämistä on esitetty viime vuosina toistuvasti. SOTENNA-ennakointihankkeessa esitettiin 100 aloituspaikan lisäämistä sosiaalityön koulutukseen (Vuorensyrjä ym. 2006). Myös opetusministeriön asettama sosiaalialan korkeakoulutuksia pohtinut työryhmä (Sosiaalialan korkeakoulutuksen suunta 2007) esitti seuraavana vuonna myös 100 aloituspaikan lisäämistä työvoimatarpeisiin vastaamiseksi. Työryhmä esitti, että sosiaalityön koulutus ja sen lisäys keskitetään olemassa oleviin kuuteen yliopistoon vahvistuen toimivien yksiköiden koulutusta. Työryhmän esitys oli tältä osin linjassa korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä koskeviin linjauksiin yksikkökooltaan suuremmista ja vahvemmista yksiköistä. Kaikki sosiaalityön koulutusvastuuyliopistot ovat viime vuosina nostaneet merkittävästi opiskelijasisäänottoja omien perusvoimavarojen ja eduskunnan myöntämien lisärahoitusten turvin.

Sosnet ei pidä tarkoituksenmukaisena, että ruotsinkielisen sosiaalityön koulutusvastuu pirstotaan kahdelle eri yliopistolle tieteenalan taloudellisten ja opetuksellisten resurssien käyttöä ajatellen. Helsingin ja Jyväskylän yliopistojen yhteistyönä on tehty esitetyllä alueella määrätietoista suomen- ja ruotsinkielisen sosiaalityön koulutuksen ja opiskelumahdollisuuksien kehittämistyötä, jota Åbo Akademin koulutusvastuuesityksessä ei kuvata. Yhteistyökumppaneiksi Åbo Akademi ei esitä muita sosiaalityön koulutusvastuuyliopistoja, vaan sen sijaan esim. Novian ja Umeån yliopiston Ruotsista.

Åbo Akademin esittää ruotsinkielisestä sosiaalityön koulutuksen järjestämistä monen oppiaineen järjestämänä hyvinvointia edistävä ja sosiaalisia ongelmia ehkäisevänä koulutuksena. Vaikka monitieteisyys on sosiaalityön koulutukselle tärkeää, ei ehdotettu malli vastaa sosiaalityön oppiaineen tilannetta muissa yliopistoissa. Suomessa sosiaalityön koulutus on alun perin itsenäistynyt sosiaalipolitiikan oppiaineesta ja vakiintunut omaksi oppiaineekseen jo vuonna 1994. Myös sosiaalihuollon ammattihenkilölaki (817/2015) edellyttää sosiaalityön pääaineopintoja, minkä vuoksi Åbo Akademin esittämää monitieteistä koulutusmallia ei voida pitää kelpoisuuden tuottavana sosiaalityön koulutuksena. Åbo Akademi on tehnyt vastaavan esityksen edellisen kerran vuonna 2013, jolloin asiasta lausuivat Sosnetin ohella Vaasan kaupunki ja Helsingin yliopisto. Tuolloin lausunnoissa todettiin, ettei ole tarkoituksenmukaista pirstoa ruotsinkielistä sosiaalityön koulutusvastuuta kahdelle yliopistolle. Åbo Akademin esittämää monitieteistä koulutusmallia ei pidetty lain edellyttämänä sosiaalityön koulutuksena.

Edellä esitettyihin seikkoihin perustuen Sosnet pitää edelleen tarkoituksenmukaisena, että Helsingin yliopisto jatkaa ruotsinkielisen sosiaalityön koulutuksen kehittämistä Pohjanmaalla. Sosnet ei pidä järkevänä resurssien käyttönä hajauttaa ruotsinkielistä sosiaalityön koulutusta kahdelle yliopistolle. Esitys ei ole linjassa korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä koskeviin nykyisiin linjauksiin.

Valtakunnallisen sosiaalityön yliopistoverkoston Sosnetin puolesta

Puheenjohtaja

Marjo Kuronen
Professori, Jyväskylän yliopisto

Suunnittelija

Sanna Lähteinen
Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto, Sosnet